

Tietoa tutkimukseen osallistuvalla

Olet osallistumassa Samfundet Folkhälsanin, Folkhälsanin tutkimuskeskuksen tekemään tutkimukseen. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, ennen keskeytystä kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Tämän selosteen kohdassa 17 kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Samfundet Folkhälsan i svenska Finland r.f. ("Folkhälsan")
Osoite: PL 211 (Topeliuksenkatu 20), 00251 Helsinki

Yhteyshenkilö tutkimusta koskeissa asioissa:

Nimi: Carina Wallgren-Pettersson
Osoite: Folkhälsanin tutkimuskeskus
Biomedicum Helsinki, PL 63
Haartmaninkatu 8
00290 Helsinki
Puhelinnumero: 044 788 6047
Sähköpostiosoite: carina.wallgren@helsinki.fi

2. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää perinnöllisiä (geneettisiä) nemaliinimyopatiaa ja sen sukuisia sairauksia aiheuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa keskeisimmässä osassa on nebuliinigeeni, jossa olevat muutokset ovat yleisimmin nemaliinimyopatian syy. Tutkimme myös, kuinka muutokset nebuliinissa ja muissa lihastautia aiheuttavissa geeneissä tai uusissa, ennestään tuntemattomissa kandidaattigeeneissä johtavat lihassairauteen. Tutkimuksessa hyödynnetään tutkittavasta /osallistujasta ja mahdollisesti hänen lähisukulaisistaan kerättyjä näytteitä. Mahdollisia näytetyyppejä ovat DNA- ja verinäytteet, lihas- ja ihokoepalat ja vastaavat tarkoituksenmukaiset biologiset näytteet.

Tämän lisäksi tutkimukseen osallistuvista henkilöistä kerätään lihassairauteen liittyviä tietoja. Esimerkkejä kerätyistä tiedoista ovat tiedot lihasheikkouden asteesta eri lihaksissa, hengityksestä, nivelten virheasunnoista ja siitä, miltä tutkittavan lihaskoepala näyttää (mikäli lihaskoepala on otettu). Nämä tiedot kerätään tutkimuspotilaan esitietolomakkeen avulla,

jonka häntä hoitava lääkäri tutkimusryhmän pyynnöstä täyttää. Tämän lomakkeen tarkoitus on selvittää lihassairauden oireita ja niiden yhteyttä esimerkiksi sitä aiheuttavaan geeniin tai geenimuutoksiin, jotta hoitoa voitaisiin suunnitella paremmin ja geeniterapeuttisia hoitoja kehittää.

Tutkittavan / osallistujan ja hänen perheensä näytteistä saatuja tuloksia ja sairauteen liittyviä tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Jokaiselle tutkittavalle annetaan näytteen ja tietolomakkeen saapuessa tutkimusnumero, minkä jälkeen nimiä tai muita henkilöön suoraan viittaavia yksilöiviä tunnisteita ei käytetä näytteitä ja tietoja käsiteltäessä. Tietoja käsittelevät vain tutkimusryhmän jäsenet tutkimusnumeron kautta ja vain päätutkijoilla ja tutkimushoitajalla on oikeus tarvittaessa tarkistaa potilaan suorat yksilöivät henkilötiedot (kuten nimi ja henkilötunnus). Tutkijoita sitoo vaitiolovelvollisuus.

Tarvittaessa tutkimuksen tulosten tulkinnessa saatetaan käyttää tutkimusryhmän ulkopuolista konsultaatioapua. Tällöin tuloksia käsitellään ilman suoria henkilötunnistetietoja siten, että niitä ei voida yhdistää takaisin alkuperäiseen henkilöön. Näissä tapauksissa pelkästään konsultoinnin kannalta välttämättömiä tietoja luovutetaan tutkimusryhmän ulkopuolelle ainoastaan konsultaatiota varten.

3. Yhteistyöhankkeena tehtävän tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimusryhmä lähettää tarvittaessa DNA-näytteen HUSLAB:iin analysoitavaksi yhteistyöprojektina, mikäli omassa tutkimuskeskuksessa ei ole tarvittavia menetelmiä geneettisen analyysin suorittamiseksi. Analyyseistä vastaa yhdessä ryhmän kanssa Kirsi Kiiski (HUSLab / tri, sairaalageneetikko), joka toimii myös Folkhälsanin tutkimuskeskuksen nemaliinimyopatiaryhmän tutkijana. HUSLAB kirjaa tutkimusnumerolla pseudonymisoidut näytteet ja niistä määritetyt tulokset (geneettisen tiedon) järjestelmäänsä, joka on suojattu Suomen lakien ja EU-direktiivien mukaisesti.

Potilaista ei siirretä suoria henkilötunnisteita eikä kliinisiä, sairauteen liittyviä tietoja, jotka on kirjattu Folkhälsanin hallinnoimaan tietokantaan.

4. Tutkimuksen vastuullinen tutkija tai tutkimuksesta vastaava ryhmä

Nimi: Carina Wallgren-Pettersson
Osoite: Folkhälsanin tutkimuskeskus, Biomedicum Helsinki, PL63, 00014 Helsingin yliopisto
Puhelinnumero: 044 788 6047
Sähköpostiosoite: carina.wallgren@helsinki.fi

5. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Folkhälsanin tietosuojavastaava on Johan Huldén. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta dataskydd@folkhalsan.fi

6. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimusryhmän tutkijat ja tutkimusavustajat.

7. Tutkimuksen nimi, luonne ja tutkimuksen kestoaika

Tutkimuksen nimi: Nemaliinimyopatian ja sen sukuisten synnynnäisten lihassairauksien tutkimus

Kertatutkimus Seurantatutkimus

Henkilötietojen käsittelyn kesto:

Henkilötietoja käsitellään tutkimuksen keston ajan, arvioidusti vuoteen 2050.

Tutkimukseen osallistuneita tiedotetaan aina, kun 1) tietojen käsittelyn tarkoitus muuttuu, 2) rekisterinpitäjä vaihtuu (muuksi kuin Folkhälsan) tai 3) muutoksista siihen, miten rekisteröidyt voivat käyttää oikeuksiaan.

Informointi tapahtuu muutoksesta riippuen henkilökohtaisella yhteydenotolla tai tutkimusryhmän sivuilla www.nemalinehelsinki.fi

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- tutkittavan suostumus**
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö:
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:

9. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkittavasta/Osallistujista tallennetaan mahdolliset nemaliinimyopatiaa (tai sen sukuista lihassairautta) aiheuttavat tai nemaliinimyopatiaan vaikuttavat perinnölliset tekijät (geneettistä tietoa).

Tutkimusta varten tallennetaan lihaskoepalasta löydetty diagnostiset havainnot sekä potilaan lihassairauden oireisiin ja/tai kulkuun (sairaskertomuksia ja terveystietoja), sekä perinnöllisyyteen liittyen tietoja perheenjäsenistä. Lisäksi tietokantaan tallennetaan osallistujan nimi, ilmoitettu sukupuoli ja syntymäaika. Mahdolliset yhteystiedot säilytetään erillään muista tiedoista.

10. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia arkaluonteisia henkilötietoja:

- Etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen oikeusperusteeseen:

- Tutkittavan suostumus
 - Tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus
 - Tutkittava on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi
 - Muu peruste (mikä?):
- Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

11. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Tutkittavaa koskevat henkilö- ja sairaustiedot kerätään hoitavilta lääkäreiltä tutkimustietolomakkeen avulla.

Tutkittavasta mahdollisesti kerättävät biologiset näytteet (eroteltu kohdassa 2) kerätään hoitavan lääkärin ohjeistuksen mukaisesti hoitopaikan tai heidän yhteistyökumppaneidensa toimesta.

Mikäli tutkittavalle on aikaisemmin suoritettu tutkimuksia tai kokeita, joiden tulokset ovat tämän tutkimuksen kannalta olennaisia, voidaan näiden tulosten lähettämistä pyytää alkuperäisestä tutkimuspaikasta tutkimusryhmälle. Tämä mahdollisuus koskee ainoastaan tutkittavan synnynnäisen myopatian ja sen tutkimuksen kannalta olennaisia aiemmin suoritettuja kokeita sekä niiden tuloksia.

12. Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tutkimusryhmä voi tarvittaessa lähettää DNA-näytteen toiseen laboratorioon analysoitavaksi ((kuten edellä kohdassa 3) mainittu HUSLAB)), mikäli omassa tutkimuskeskuksessa ei ole tarvittavia menetelmiä analyysin suorittamiseksi. Näytteet lähetetään numeroituina ilman henkilöön viittaavia muita tunnisteita. Mikäli tutkimukselle tai tutkimushenkilön kannalta on

tärkeää saada tutkimusryhmän ulkopuolisen asiantuntijan mielipide, tietoja käsitellään ilman suoria henkilötunnistetietoja.

13. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tarvittaessa Tutkimusryhmä voi tarvittaessa lähettää näytteen pseudonymisoituna ilman suoria henkilötunnistetietoja yhteistyölaboratorioihin Australiaan (University of Western Australia) ja/tai Yhdysvaltoihin (Harvard University, USA), mikäli omassa tutkimuskeskuksessa ei ole tarvittavia menetelmiä analyysin suorittamiseksi.

Kyseisen palveluntuottajana kanssa sopimukseen liitetään

EU-komission vakiosopimuslausekkeet (asetuksen 46 artiklan 2 kohta), ks.

https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-transfers-outside-eu/model-contracts-transfer-personal-data-third-countries_en

14. Automatisoitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä.

15. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tiedot ovat salassa pidettäviä.

Manuaalisen aineiston suojaaminen:

Paperisessa muodossa olevat tiedot säilytetään lukitussa huoneessa ja lukitussa arkistokaapissa.

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

käyttäjätunnus salasana käytön rekisteröinti kulunvalvonta

muu, mikä: Tietojärjestelmään kirjauduttaessa, kertakäyttöinen salasana tulee tutkijan matkapuhelimeen, jota ilman järjestelmään ei pääse sisälle.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa

Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

16. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusrekisteri hävitetään

Tutkimusrekisteri arkistoidaan:

ilman tunnistetietoja tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa:

Aineisto arkistoidaan keskitettyyn tietokantaan, joka sijaitsee tietoturvalisella palvelimella arvioidusti vuoteen 2050.

17. Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi hankkeessa ja mitä henkilötietojasi hankkeessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä (kuvaus vastustamisoikeudesta on alempana) eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi.

Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen, jos kyseessä on jokin seuraavista olosuhteista:

- a) kiistät henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden

- b) käsittely on lainvastaista ja vastustat henkilötietojen poistamista ja vaadit sen sijaan niiden käytön rajoittamista
- c) Rekisterinpitäjä ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta sinä tarvitset niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi
- d) olet vastustanut henkilötietojen käsittelyä (ks. tarkemmin alla) odotettaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeutetut perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada rekisterinpitäjälle toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle Rekisterinpitäjän estämättä, jos käsittelyn oikeusperuste on suostumus tai sopimus, ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Kun käytät oikeuttasi siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, sinulla on oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, jos se on teknisesti mahdollista.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin rekisterinpitäjä ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Rekisterinpitäjä voi jatkaa henkilötietojesi käsittelyä myös silloin, kun sen on tarpeellista yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki
Vaihe: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi